

ЈУБИЛЕЈ

100 година од оснивања Соколског друштва
у Аранђеловцу (1923–2023)

Годишњак бр. 22

Удружење грађана
"Баштина и будућност – Аранђеловац 1859"

Аранђеловац, 2023.

www.bastinaibuducnost.info

Годишњак бр. 22

Удружење грађана
"Баштина и будућност – Аранђеловац 1859"

Аранђеловац, 2023.

Тодичињак бр.22

www.bastinaibuducnost.info

Издавач:
Удружење грађана
"Баштина и будућност – Аранђеловац 1859"

Издавач и уредник:
Милутин Вељовић

Фотографије:
Небојша Радовановић
Љиљана Б. Бошковић
Милан Илић
<https://www.zeleznice.in.rs/forum/>

Графичка обрада:
Милан Илић

Штампа:
"Графопак" – Аранђеловац

Тираж:
200 примерака

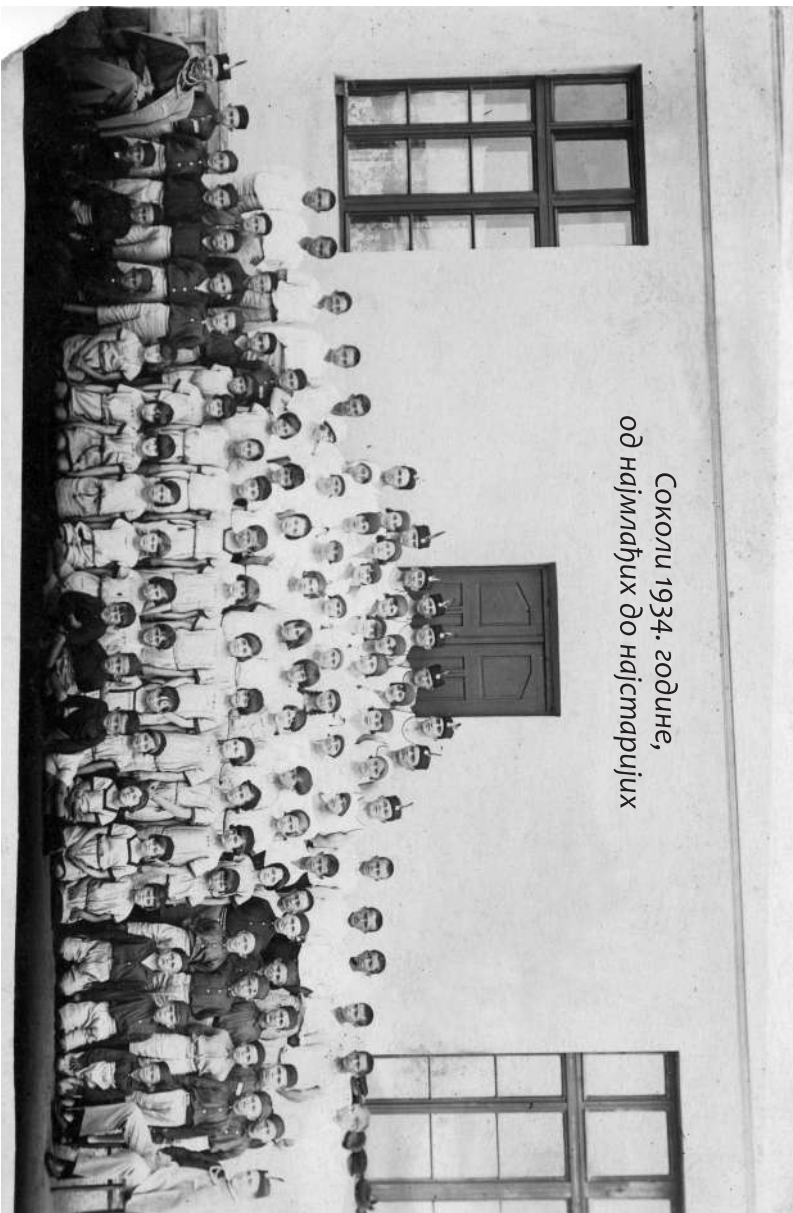
Предња страна:
Слет код Соколане
одржан пре Другог светског рата

САДРЖАЈ:

стр.

1. Повеља	1
2. Извештај о раду Управног одбора за 2022/2023. годину	3
3. Предлог плана рада Управног одбора за 2023/2024. годину	5
4. Културне активности Удружења	7
5. Награда „Миле Недељковић“ за 2023. годину	8
6. Из саопштења жирија о ширем и ужем избору за награду "Миле Недељковић" за 2023. годину	10
7. Књиге пристигле на конкурс за награду „Миле Недељковић“ за 2023. годину	11
8. Саопштење жирија о награђеној књизи Данијеле Поповић	12
9. Беседа поводом Награде "Миле Недељковић"	17
10. Беседа добитника Повеље за животно дело "М. Недељковић"	19
11. Очување идеје о "Шумадијској кривуљи"	21
12. Пријатељска посета Удружења "Чачани"	29
13. Традиционална прослава Бадњег дана 2023. на Старом тргу	31
14. Велики петак 2023 – бојење васкршњих јаја	34
15. Значајне личности прошлости Аранђеловца – Др Радисав Радојковић	36
16. Аранђеловачко Соколско друштво – сто година од оснивања	39
17. Стонотениска Стар лига Аранђеловца	42
18. IN MEMORIAM Петар М. Прокић	48

Одлуком Скупштинине Удружења грађана
"БАШТИНА И БУДУЋНОСТ – АРАНЂЕЛОВАЦ 1859"
одржане 09.11.2001. године у Аранђеловцу,
усвојена је ова:

П О В Е Љ А

којом се утврђују циљеви, задаци и правци рада и деловања Удружења.
Сваки члан Удружења, својим добровољним радом,
даје допринос на остварењу ових циљева и задатака:

- * чување и неговане традиционалних вредности града и околине Аранђеловца,
- * чување спомена на историјске вредности града,
- * допринос урбаном и руралном складу уређења вароши,
- * допринос архитектонском осавременавању традицијелства у складу са postoјећим амбијентом града,
- * допринос очувању човекове средине,
- * допринос развијању свих облика културног стваралаштва,
- * помоћ у развоју општинских комуналних добара града и околине,
- * објављивање садржаја историјских и културних шековина везаних за подручје града и околине,
- * унапређење и развијање добротворног и хуманитарног рада,
- * сарадња са сродним невладиним и несврхачким организацијама.

Наведени циљеви, задаци и правци рада, не смеју бити занемарени, нишче изостављени. У складу са могућностима, могу бити придодавани нови задаци и проширивани нови правци рада.

*Дугогодишња и успешна сарадња Удружења грађана
„Баштина и будућност – Аранђеловац 1859“
и Удружења грађана „Деца у срцу“*

Извештај о раду Управног одбора за 2022/23. годину

Управни одбор у саставу: Милутин Вељовић - председник, Драган Јаковљевић - члан и заменик председника, Небојша Радовановић - секретар, Љиљана Б. Бошковић - члан и Весна Проковић - члан. Драган Јаковљевић је из личних разлога замолио да буде замењен, а за новог члана УО именован је Ненад Јелисијевић.

УО је одржао 16 састанака, никада у пуном саставу. Састанци су одржавани на различитим локацијама, због дугогодишњег нерешеног проблема око сталног седишта Удружења.

Удружење је врло успешно реализовало већ традиционална дешавања:

- прослава Бадњег дана на Старом тргу,
- бојење ускршњих јаја на Велики петак, у просторијама Удружења "Деца у срцу",
- манифестација Награда "Миле Недељковић",
- издавање публикације "Годишњак" бр. 21,
- посета Удружењу "Чачани", за њихову градску славу - Спасовдан,
- активности у вези са очувањем простора Железничке станице Аранђеловац.

Као и претходних деценија, Удружење и даље има изузетно квалитетну сарадњу са свештенством православне цркве Св. Архангела Гаврила, Народном библиотеком "Свети Сава", као и са локалним медијима РТВ "Шумадија" и РТВ "Сунце".

Финансијски извештај

Обезбеђење средстава Удружење врши од чланарине и средстава буџета Општине Аранђеловац. Удружење је 2023. годину завршило позитивно и без обавеза према добављачима.

Председник УО
Милутин Вељовић

nekad
1940.

HOTEL „ŠUMADIJA“ U BUKOVIČKOJ BANJI ARANĐELOVAC

sad
2023.

Предлог плана рада Управног одбора за 2023/24. годину

План рада за текућу годину је сачињен у складу са Повељом Удружења и традиционалним манифестацијама, а све то усклађено са финансијским могућностима.

1. Традиционално обележавање хришћанских празника:
 - Бадњи дан на Старом тргу,
 - Велики петак, дружење и бојење васкршњих јаја за децу са посебним потребама у Етно дворишту,
 - Велика Госпојина - Дан Удружења.
2. Организовање културних манифестација:
 - Награда „Мила Недељковић“,
 - књижевни програми,
 - изложбе уметничких дела,
 - музичке вечери.
3. Наставак рада са сродним и хуманитарним удружењима.
4. Интензиван рад на решавању проблема у вези с простором за седиште Удружења.
5. Наставак обележавања значајних места и догађаја у вези са традицијом, историјом и културом Аранђеловца.

Како би Удружење могло да реализује све наведене, као и све нове предлоге који доприносе популаризацији средине, коју већ више од две деценије оплемењујемо разним идејама и активностима, неопходно је даље радити на подмлађивању и омасовљењу чланства. Новим члановима треба омогућити да искажу сопствене креативне потенцијале, кроз разне видове рада и активности Удружења.

Председник УО
Милутин Вељовић

*Чланице певачке групе КУД-а "Електропорцелан" из
Аранђеловца које су извеле део свог програма приликом
доделе Награде и Повеље "Миле Недељковић"*

Културне активности Удружења

Удружење "Баштина и будућност–Аранђеловац 1859" свој рад заснива на културолошкој основи која представља бригу о духовној и материјалној култури, традицији српског народа, залажући се, истовремено, и за савремене облике уметничког и научног стваралаштва.

У току ове године Удружење је организовало прославу Бадњег дана на нашем градском тргу у доњем делу вароши. Ово традиционално окупљање сваке године привлачи све више житеља града који овакав вид дружења сматрају правом духовном светковином. Такође, и бојење васкршњих јаја већ је традиционални програм забаве и едукације за децу са посебним потребама, а у сарадњи са хуманитарном организацијом "Деца у срцу" из Аранђеловца.

Почетком децембра 2023. године одржана је манифестација Награда "Миле Недељковић". Ова већ традиционална научно-културна манифестација окупила је и ове године најзначајније делатнике из области проучавања народне традиције нашег народа.

У овом периоду Удружење је радило и на издавању најновијег броја Годишњака који представља информативно гласило о раду Удружења, али и зборник занимљивих текстова о традицији нашег краја.

У протеклом периоду Удружење је остварило добру сарадњу са Удружењем "Чачани", аранђеловачким установама културе, Удружењем "Деца у срцу", медијским кућама РТВ "Шумадија", ТВ "Сунце".

Показује се да је концепција за коју се залаже Удружење "Баштина и будућност – Аранђеловац 1859" утемељена на вредности-ма које наилазе на све већу потврду и интересовање, превазилазећи локалне оквире, што показује и све већи број поклоника наших програма.

Иван Златковић

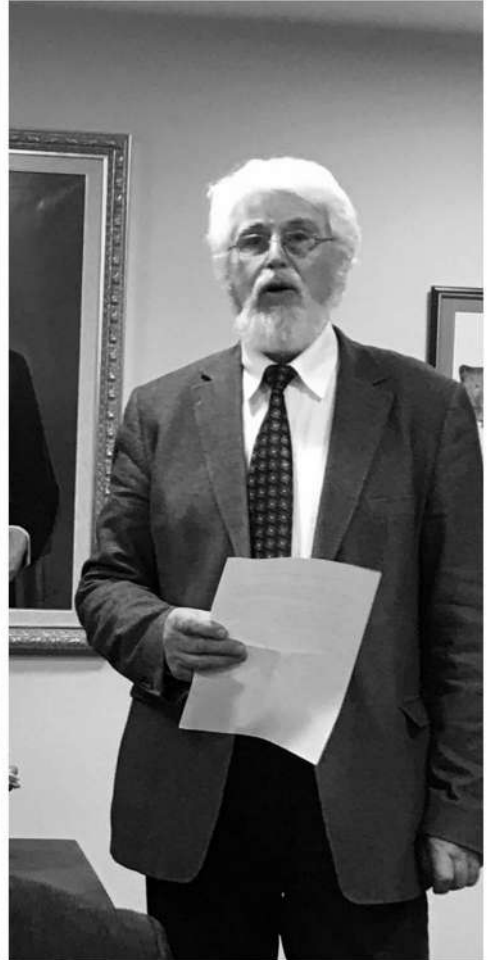
Награда "Миле Недељковић" за 2023. годину

Удружење грађана "Баштина и будућност – Аранђеловац 1859" из Аранђеловца, и ове године доделило је награду "Миле Недељковић" за најбољу објављену књигу у 2022. години из области савремене српске фолклористике (етнологије и антропологије, етномузикологије и народне књижевности). Награда носи име једног од најзначајнијих наших етнолога, проучавалаца народне баштине и историје, публицисте и педагога. Жири који је изабрао најбољу књигу чинили су признати научници: др Бранко Златковић (председник), др Јелена Јовановић и др Смиљана Ђорђевић Белић.

Одлуком жирија, награду "Миле Недељковић" за најбољу књигу у области савремене фолклористике и народне српске традиције, за 2023. годину, добила је Данијела Поповић Николић за студију *На светом месту и око њега: фолклор у слојевима културе* у издању Филозофског факултета у Нишу (2022). Такође, жири у саставу: др Иван Златковић (председник), проф. др Душан Извонар и Невенка Поповић, етнолог, донео је одлуку да повеља "Миле Недељковић" за животно дело буде додељена дописном члану САНУ Љубинку Раденковићу из Београда, једном од најзнаменитијих проучавалаца српске и словенске традиционалне културе.

Признања су свечано уручена 12. децембра 2023. године, у 19.00 часова у аранђеловачкој Народној библиотеци "Свети Сава". У програму су учествовале чланице певачке групе КУД-а "Електропорцелан" из Аранђеловца.

Иван Златковић

*Данијела Поповић Николић и Љубинко Раденковић,
добитници Награде и Повеље "Миле Недељковић" за 2023. годину*

Из саопштења жирија о ужем избору за награду "Миле Недељковић" за 2023. годину

Жири у саставу Бранко Златковић (председник жирија), др Јелена Јовановић, др Смиљана Ђорђевић Белић, на састанцима одржаним крајем октобра, сачинио је ужи избор студија које конкуришу за награду "Миле Недељковић" за најбољу књигу из савремене српске фолклористике за 2023. годину.

У ужи избор ушле су следеће књиге (поређане по азбучном реду презимена аутора):

1. Горуновић, Гордана, *Огледи из етнологије*, Српски генеалогички центар, Београд, 2022.

2. Крстић, Дејан. *Традиционална свирка на окарини у Ласову и источној Србији* [Звучни снимак] = *Traditional Playing on the Okarina from Lasovo and Eastern Serbia* / Бокан Станковић. [Јагодина] : World music асоцијација Србије, 2022 (Београд : General Disc Technology Јагодина Златна књига). 1 CD (71 min); 12 cm + 1 текстуални прилог ([106] стр.)

3. Перић, Драгољуб, *Прамен магле поље притиснуо*, Необични јунаци усмене епике, Академска књига, Нови Сад, 2022.

4. Поповић Николић, Данијела, *На светом месту и око њега: фолклор у слојевима културе*, Ниш, Филозофски факултет, 2022.

Коначну одлуку о овогодишњем добитнику награде "Миле Недељковић" жири је донео крајем новембра 2023. године.

Иван Златковић

Књиге пристигле на конкурс за награду "Миле Недељковић" за 2023. годину

(Публикације су наведене према азбучном реду презимена аутора или наслова)

1. Горуновић, Гордана, *Огледи из етнологије*, Српски генеалошки центар, Београд, 2022.
2. Коларевић, Владета, *Варовник*, Календар обичаја у Шумадији, Стварност, Аранђеловац, 2022.
3. Крстић, Дејан. *Традиционална свирка на окарини у Ласову и источној Србији* [Звучни снимак] = Traditional Playing on the Okarina from Lasovo and Eastern Serbia / Бокан Станковић. [Јагодина] : World music асоцијација Србије, 2022 (Београд : General Disc Technology Јагодина Златна књига). 1 CD (71 min); 12 cm + 1 текстуални прилог ([106] стр.)
4. Мудринић, Максим, *Наше гајде*, Дом културе Војвођански гајдаши, Сивац, 2022.
5. Перић Драгољуб, *Прамен магле поље притиснуо*, Необични јунаци усмене епике, Академска књига, Нови Сад, 2022.
6. Поповић Николић Данијела, *На светом месту и око њега: фолклор у слојевима културе*, Ниш, Филозофски факултет, 2022.
7. *Савремена српска фолклористика X* : тематски зборник радова / уредници Јелена Јовановић, Бранко Златковић. Београд : Удружење фолклориста Србије : Универзитетска библиотека "Светозар Марковић"; Топола : Културни центар "Топола", 2022.
8. *Савремена српска фолклористика 11* : зборник радова са Међународног научног скупа одржаног од 1. до 3. октобра 2021. у Тршићу / уредници Смиљана Ђорђевић Белић, Данка Лајић Михајловић, Биљана Сикимић. Београд : Удружење фолклориста Србије : Универзитетска библиотека "Светозар Марковић"; 1. Лозница : Центар за културу "Вук Караџић"; Тршић : Научно-образовно културни центар "Вук Караџић", 2022.

Саопштење чланова жирија о награђеној књизи Данијеле Поповић Николић за 2023. годину

У књизи *На светом месту и око њега: фолклор у слојевима културе* Данијела Поповић Николић је систематизовала и тематизовала девет огледа који се тичу односа, утицаја и прожимања фолклорних елемената и књижевних традиција. Премда је овој теми и претходно био посвећен значајан број монографија у којима се настоји да се ови процеси идентификују и разлуче још на примерима материјала из грађанских песмарица и рукописа из 18. и 19. века, преко „певања“ и стварања по угледу на народну књижевност, па све до истраживања удела фолклорних компоненти у ткивима савремене српске књижевности. Данијела Поповић Николић се, пак, у својим студијама претежно бави рубним и маргинализованим феноменом познатим под именом „наивног стваралаштва“, које је доминантно обележило један период наше недавно минуле прошлости. Од шездесетих, па све до осамдесетих година 20. века, југословенска културна политика била је активна у погледу културне социјализације свих друштвених сталежа, па и радника, сељака, студената и ђака. Стога се, у то доба, са друштвено-културне маргине пројављују особени гласови тзв. песника са села, својеврсних књижевних аматера или самоуких стваралаца (како су се све онда називали), а у чијем се лирском и прозном стваралаштву о савременим друштвеним темама и у складу са модернијим сензибилитетима, ипак, јасно распознају ослањања на традиционалне моделе који су карактеристични за поетику усменог народног стваралаштва, какво је забележено у записима с краја 18. и у првој половини 19. века. Ствараоци који не маре много за ауторски престиж заступају претежно завичајну и руралну тематику и обраћају се суженијем кругу публике. У вези с тим, још је Вук Караџић писао да је његов ђед певао много смешних песама о личностима из Тршића које су се једно време преносиле у уском сеоском кругу док се нису сасвим заборавиле, јер нису имале шири национални одјек и значај.

Међутим, и без обзира на претпоставке и предрасуде о скромним уметничким донетима и ограниченим делокрузима, али у

дослуху са увреженошћу и распрострањеношћу ове књижевне праксе у нашем друштву, шездесетих и седамдесетих година 20. века настају гласила и антологије у којима се сабира и негује сеоско и наивно стваралаштво. У том смислу, треба истаћи значај часописа *Расковник* од 1968. до 1982. године, те антологије *Орфеј међу шљивама* (1963) и избор у *Цветнику српских сељака песника* (1967) и других издања.

Међутим, све ове публикације повезује велико име српске науке о књижевности а то је делатност професора Драгише Витошевића који је наивном стваралаштву пружио теоријске оквири и научно утемељење. Стога је Данијела Поповић Николић своју уводну, својеврсну програмску студију, посветила Витошевићевом огромном доприносу у погледу систематизације и научног проучавања овог књижевног, али и ликовног феномена. Осим тога, ауторка је наш специфични уметнички покрет свакад разматрала компаративно у контексту европских токова, особито у Француској и Русији, у којима је у једнако време или нешто доцније, такође, био распрострањен феномен наивне уметности. При том, Данијела Поповић Николић није занемарила ни научне доприносе професора Владете Кошутића, нити антологичарске и публицистичке прилоге песника Добрице Ерића.

Иако не треба Мила Недељковића најдиректније довести у везу с корифејима проучавања наивног стваралаштва, за њега се може слободно рећи да им је био веома близак и да је остао познат као популаризатор неафирмисаног и аматерског стваралаштва, особито у антологији младих, мало познатих или сасвим непознатих песника под насловом *70 и 7 песника* (1972), те и кроз уредничку делатност *Сабора народног стваралаштва Србије*, фолклористичког часописа који је пратио рад аматерских културно-уметничких удружења и фолклорних група (1985–2008). Такође, Миле Недељковић је постао члан уредништва *Расковника* тек доцније, када је часопис већ престао да буде гласило стваралаца са села, пошто га је ново уредништво, које су сачињавали Љубинко Раденковић (главни уредник), Ненад Љубинковић, Александар Лома и др. конципирало као претежно научни фолклористички часопис.

*Данијела Поповић Николић, добитник Награде
"Миле Недељковић" за 2023. годину*

Након тога, никада није обновљено друштвено интересовање за културну наиву. Међутим, о њеним траговима и у савремено доба сведочи управо Данијела Поповић Николић. Пружајући уводне теоријске оквире, она је учинила и искорак даље у том правцу, те је на основу сопствених теренских истраживања, те и записа које је љубазношћу својих колега користила, запажала и идентификовала животворност наивног стваралаштва на терену Источне и Јужне Србије, те и Косова и Метохије. Обавила је више интервјуа са шире непознатим ствараоцима и репрезентима културе наивног стваралаштва.

Не могу, а да не споменем, овом приликом, и ауторе из нашег завичаја Бранку Максимовић и Владету Коларевића из Брезовца који су најраније радове најпре чинили у оквиру поменуте поетике, а доцније су се афирмисали као акрибични и врсни песници и приповедачи. Нажалост, у том кругу загубио се онда један од познатијих песника, Верољуб Јовановић из села Шума код Тополе.

Дотле је на терену истока и југа Србије, Данијела Поповић Николић подробније скренула, рецимо, пажњу, на непознату, па чак и на локално малопознату књижевну наиву Симе Жикића, свештеника из Књажевца. Испоставило се да је његов књижевни опус жанровски разноврстан (песме, поеме, приповетке, романи, путописи, драмски текстови, мемоари и дневник). Већи део опуса остао је у рукописима и сачуван је као заоставштина у власништву породице, а мањи део нашао се објављен у тимочким листовима *Пастирска реч*, *Весник*, *Летопис Тимочке епархије*, *Весник српске цркве*, *Гласник епархије тимочке* и *Заглавак*. Анализирајући Жикићево стваралаштво, које црпи базу из фолклорног фонда, ауторка је секундарно отворила и питање значаја завичајне периодике као важног и непресушног извора фолклористичке грађе. Треба подсетити да је најбољи фолклористички часопис *Караџић* излазио, залагањем Тихомира Ђорђевића, у варошици Алексинцу на концу 19. и почетком 20. века, те да ма колико данас постоји тенденција да се потцени, па и искорени завичајна периодика, она је и дан-данас, на срећу, жива и животворна. На пример, један од бољих књижевних часописа *Бокатин дијак* излази у Лопару у Републици Српској, а у селу Брезовцу објављује се одличан

часопис за народни живот и обичаје под називом *Змајевац*, у Орашцу излази књижевно-историјски часопис 1804 итд.

Осим нове грађе, засноване на резултатима теренских истраживања и прегледа локалне периодике, Данијела Поповић Николић се ослањала и на већ објављене резултате досадашњих скромних и марљивих завичајних истраживача. Тако је ауторка сачинила и мали омаж Драгутину М. Ђорђевићу, једном од најзначајнијих истраживача традиционалне културе и фолклора југа Србије.

У другом делу књиге, у жижи научноистраживачког интересовања Данијеле Поповић Николић налазе се новији видови епског певања, својеврсне епске хронике о балканским ратовима и Првом светском рату, а особито о Другом светском рату и о њиховим могућим релацијама са наивним стваралаштвом.

Иако је фолклор НОБ-а после рата, па све до осамдесетих година 20. века, често био тема научних опсервација, потом је интересовање замрло. Поред још неколико колега, Данијела Поповић Николић је вратила у делокруг фолклористичких истраживања тему која је, с ове дистанце, ипак веома подстицајна за проучавање, с обзиром на то да постоји опсежан, објављен, архивски похрањен и непроучени материјал, али и знатан број још увек орних за разговор учесника и сведока Другог светског рата.

Напоследку, ауторка књигу своди студијом у којој се бави транспозицијама усмених народних елемената у стваралаштву Иве Андрића. Књига садржи и помно израђен именски и предметни Појмовник који заинтересованим читаоцима пружа и могућности усмеренијег и тематског читања.

Уз честитке издавачу (Филозофском факултету Универзитета у Нишу) и лауреату Награде „Миле Недељковић“, жири је уверен да ће књига *На светом месту и око њега: фолклор у слојевима културе* наићи на леп пријем и да ће да завреди запажен траг како у домаћој тако и међународној културној и научној јавности, јер је Данијела Поповић Николић проблематику српске наиве и новије фолклорне традиције свакад сагледавала у компаративном и међународном контексту.

Бранко Златковић

Беседа поводом Награде „Миле Недељковић“

Поздрављам поштоване чланове породице Недељковић, управу и чланове Удружења грађана "Баштина и будућност – Аранђеловац 1859", чланове комисије, представнике локалне заједнице и све друге који су пожелели да вечерас поделе са свима нама част и радост учествовања у манифестацији у чијим се оквирима додељује награда „Миле Недељковић“.

Изражавам посебно задовољство и захвалност поводом номинације и доделе награде која је непосредно повезана са ликом и делом Милета Недељковића, уваженог српског етнолога, фолклористе и публицисте. Изузетна ми је част што се као добитник ове изузетне награде приближавам циљевима које је у свом раду остваривао Миле Недељковић.

Уверена да свака награда мора имати надградњу као повод и последицу, пожелела сам да се у обраћању поводом доделе нађе и неколико мојих сазнања из сусретања са детаљима живота и рада етнолога Недељковића. Најпре бих поменула свест о значају књиге *Годишњи обичаји у Срба*, капиталном делу које је драгоцен приручник свакоме ко пожели да се бави питањима српских обредних манифестација годишњег круга. Она својим бројним и слојевитим информацијама, ваљаном и прецизном презентацијом података из најрелевантнијих извора за проучавање народних обреда и обичаја, њиховом систематизацијом и структурирањем представља један од основних извора за упознавање са овим темама. Мени је била и остала извор - полазиште за увиде у етнолошке контексте разноврсних проблема којима сам се бавила у својим научним радовима, али и у раду са студентима. Истакла бих у том контексту и његову *Славу у Срба*, *Календар српских народних обичаја и веровања*, али и неке мање познате радове попут оног о грађи из *Деловодног протокола Карађорђа Петровића* на основу које се формира потпунија слика о Крушевцу, мом родном граду, у периоду Првог српског устанка. Немогуће је, наравно, у овом тренутку и овим поводом поменути и друге бројне значајне радове Милета Недељковића који су за мене представљали прилику за надградњу, допуну постојећег знања. Оно што не бих, међутим, изоставила јесу његови послови на писању

сценарија за документарни серијал *Трагом Карађорђа*, који су га представили као писца сценарија, али и наратора који је повезивао секвенце занимљивог историјског визуелног наратива о Карађорђу као знаменитој личности српске историје, али и кључним догађајима који су обележили период устанка српског народа против турске власти почетком 19. века.

Награда "Миле Недељковић", поред изузетне части, мени је била повод и прилика за нова сазнања о Недељковићевом раду: такви су, у првом реду, били подаци о другим његовим сличним пројектима, попут уређивања епизоде у серијалу документарног филма *Опленачка трилогија* (Топола Карађорђевог града). Значајну област Недељковићевог рада били су и уређивање *Расковника*, једног од најзначајнијих српских часописа посвећених проучавању народног живота, као и *Народног стваралаштва* и *Сабора народног стваралаштва*, те неколиких гласила из области новинарства (*Новинарство*, *Наша штампа*, *Новинарски гласник*).

Захваљујући још једном на додели награде "Миле Недељковић", додели заснованој на уважавању значаја резултата истраживања који су представљени у књизи *На светом месту и око њега: фолклор у слојевима културе* (Ниш: Филозофски факултет, 2022), изражавам уверење у подстицајну снагу дела свих оних који су настојали да осветле разноврсна питања из области етнологије и фолклористике, нарочито Милета Недељковића, припадајућег групи најзначајнијих међуњима.

Данијела Поповић Николић

Беседа добитника Повеље "Миле Недељковић" за животно дело

Уважени чланови Удружења „Баштина и будућност–Аранђеловац 1859“, даме и господо,

Срдачно захваљујем за Повељу која ми је додељена. Посебно ми је драго што она носи име изврсног српског етнолога Милета Недељковића с којим сам сарађивао више година. Наиме, ми смо, једно време, заједно уређивали часопис „Расковник“. У том послу он се издвајао својим јасним и информативним прилозима, али и познавањем технологије издаваштва.

Нашу науку и културу задужио је делима од трајне вредности. Код нас су само малобројни појединци написали књиге, које су постале незаменљиви приручници, како за људе из струке, тако и ван ње. Међу овим појединцима је и Миле Недељковић са својом монографијом о годишњим обичајима Срба, али и делом о српској крсној слави. Не треба заборавити и његов рад у вези са изучавањем народне културе и историје, свог ширег завичаја - Шумадије. Заједничке одлике његових студија јесу добро познавање етнографске грађе и историјска перспектива анализираних питања.

Миле Недељковић је писао конкретно, не улазећи у магловите претпоставке. У том смислу, сведочи и анегдотски случај с приказом који сам написао када је изашла његова књига *Годишњи обичаји у Срба* 1990. У том приказу, књигу сам тумачио и кроз теорију времена Мирча Елиадеа. Кад смо се срели, Миле ми је, мало у шали, мало у збиљи, рекао: „Што си написао оно што нема у књизи?“

Кад се каже „награда за животно дело“ онда то претешко звучи. Упућује на то да је награђени завршио своје научно дело и ставио тачку на ангажовање у науци и култури. А мени стоји више незавршених рукописа. Када сам, пре две године, добио награду за животно дело, која носи име српског етнолога Боривоја Дробњаковића, од Етнографског музеја у Београду, у сусрету, сада са бившим председником САНУ, он ми је у шали рекао: „Е, сад, пошто је дело готово, следи ти једино крст!“ Ето, за сада, прескочих крст и догурах и до ове ваше части.

Уз још једну захвалност, желим да институција награђивања, коју је установило Удружење грађана „Баштина и будућност – Аранђеловац 1859“ по имену „Миле Недељковић“, траје још много година.

Љубинко Раденковић

Очување идеје о "Шумадијској кривуљи"

У налету неартикулисаног инвеститорског урбанизма, нашао се и наш град, па и простор (Локација 3) Железничке станице и наравно део пружног земљишта, све до аутобуске станице. Жеља инвеститора је била да на поменутој локацији изгради велику стамбену зграду. Обрађивач измена, кога је ангажовао инвеститор, „АРХИПЛАН“ из Аранђеловца, буквално испуњава све жеље инвеститора, занемарујући постојећи ПГР, као Идејни пројекат ЦИП-а, који је рађен на нашу иницијативу, а у склопу идеје „Шумадијске кривуље“. Идеја о „Шумадијској кривуљи“ је добила велику подршку од Српске железнице и одобрење како од аранђеловачке општинске структуре, тако и од стручних комисија Министарства саобраћаја.

„Архиплан“ на челу са арх. урб. Драганом Бигом, нажалост чланом нашег Удружења, у потпуности занемарује све постојеће идеје, планове и пројекте, као и неки интерес града да сачувамо ову историјско-туристичку баштину од бетонског сивила, предлажући зарад личног интереса промену намене Локације 3.

Како је процедуром предвиђено, Удружење, као заинтересована страна, благовремено је доставило Допис са примедбама бр.3/8, 08.08.23.

*Перон железничке станице у Аранђеловцу
средином шездестих година прошлог века*

**Удружење грађана
„Баштина и будућност–Аранђеловац 1859“, бр.3/8**

ОПШТИНСКА УПРАВА ОПШТИНЕ АРАНЂЕЛОВАЦ

ОДЕЉЕЊЕ ЗА ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ОДНОСЕ, УРБАНИЗАМ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И СТАМБЕНО-КОМУНАЛНЕ ПОСЛОВЕ
Венац слободе 10, 34300 Аранђеловац

Примедба на Нацрт VI Измене и допуне Плана генералне регулације за насељено место Аранђеловац:

Као Удружење која се бави баштињењем културно-историјских добара наше општине, подносимо примедбу на Нацрт VI Измене и допуне Плана генералне регулације за насељено место Аранђеловац у следећим деловима, а која се тиче локације 3:

Локација 3 старе железничке станице на којој је по основном ПГР-у предвиђен сквер за туристичку пругу Шумадијска кривуља, са железничком станицом, зеленим површинама, игралиштем за децу и пешачким стазама. Овом изменом ПГР-а доћи ће до трајног онемогућавања реализације овог пројекта који је имао за циљ да допринесе развоју туризма наше општине, а пре свега да оживи стару железничку станицу и популарног "ћиру" који су оставили неизмеран допринос развоју бањског туризма са почетка 20. века.

Сада, овом 6. изменом ПГР-а планира се изградња стамбено-пословне зграде на пружном земљишту уз реконструкцију старе зграда железничке станице.

Зашто је у реконструкцији зграде старе железничке станице изузето учешће Завода за заштиту споменика, што је наведено као обавезно у основном ПГР-у?

Због чега је у измени наведено да се приликом реконструкције уводи нова намена, комерцијалног садржаја? Променом намене заувек ће се обрисати траг постојања једног оваквог историјског драгуља.

Давне 1904. житељи варошице Аранђеловца дочекали су долазак "ћире" из Младеновца, а то су и први километри уског колосека у Краљевини Србији. Тих 32 км пруге за Аранђеловац је много значило, како за привреду тако и за развој туризма, јер је то била веза са пругом нормалног колосека у Младеновцу. Постоје и записи о "шетном возу" који је сваког викенда довозио туристе у Буковичку бању. Од свега тога остале су само успомене, фотографије и на сву срећу инфраструктура.

Стара железничка станица имала је битну улогу и у Првом светском рату као јако битно стратешко место са кога су полазили и одлазили наши војници на фронт Колубарске битке. На овој станици је изашло и 1300 каплара и упутило се пут Лајковца, месту битке за одбрану отаџбине.

Наше удружење препознало је значај и сада велики тренд таквих пруга у функцији туризма са популарним "ћиром", не занемарујући њену трасу, односно предео Шумадије кроз које би поново кривудао до Младеновца, па је због тога био прихваћен радни назив "Шумадијска кривуља".

Удружење није стало само на идеји, популаризујући овакав пројекат, који је својевремено наишао на добар пријем како у нашој средини тако и код републичких органа и наравно код Железница Србије. Резултат те наше активности био је и део Пројекта трасе. На нашу иницијативу са "Шарганском осмицом" и "Балканстимом" основано је Српско удружење љубитеља туристичких пруга "Круна" које је приступило Европском Удружењу "Federation".

О свему овоме смо својевремено обавештавали ТО Аранђеловац као и Општинску управу, са којима смо имали добру сарадњу на ревитализацији пруге уског колосека.

Важан детаљ који треба споменути је тај да је читав траса у целости сачувана, укључујући и успутне станице и пристаништа, а да је зграда аранђеловачке станице делимично санирана.

Нажалост, ова измена ПГР-а у вези с овим локалитетом прети да заувек избрише траг постојања железнице у Аранђеловцу као и да поништи сав наш досадашњи заједнички труд да ревитализујемо пругу и оживимо стару железничку станицу.

Сматрамо да је крајње непотребно и нерационално да на овој локацији, на пружном земљишту никне једна стамбена зграда. Постоји толико локација у општини где се могу градити стамбени објекти, тако да ову локацију која има пре свега историјски значај треба оставити као што је било и планирано основним ПГР-ом, за израду сквера у оквиру пруге "Шумадијска кривуља" који би сведочио о једном историјском периоду са којим Аранђеловац треба да се поноси.

Дубоко смо уверени да ћете ви, Комисија за планове општине, препознати наше примедбе као крајње добронамерне, и да ћете савесно и у складу са улогом институције коју представљате, одбацити ову измену на локацији 3 и да ће намена земљишта на овој локацији остати иста као и у основном ПГР-у.

Надамо се да ћемо са општинском управом у будућности као и до сада наставити са сарадњом на започетом пројекту ревитализације пруге, што смо и до сада чинили и да ће се као резултат заједничког труда и рада у Аранђеловцу чути звук популарног "хире".

Аранђеловац,
08.08.2023.

Председник УО
Милутин И. Вељовић

Путнички возови за шетњу у околини Београда

Београд—Ресник: Полазак из Београда: 5.37, 6, 6.45, 8.30, 12.55, 14.40, 16.05, 18.25, 18.50, 21.50 часова. Полазак из Ресника: 4.46, 6.35, 7.18, 9.05, 11.20, 13.30, 14.30, 15.17, 17.45, 20.19 и 21.37 часова.

Београд—Бели Поток: Полазак из Београда: 6.02, 6.20, 15.05, 17.46 и 23.10 часова. Полазак из Белог Потока: 4.40, 7.21, 18.20, 20.26 и 20.36 часова.

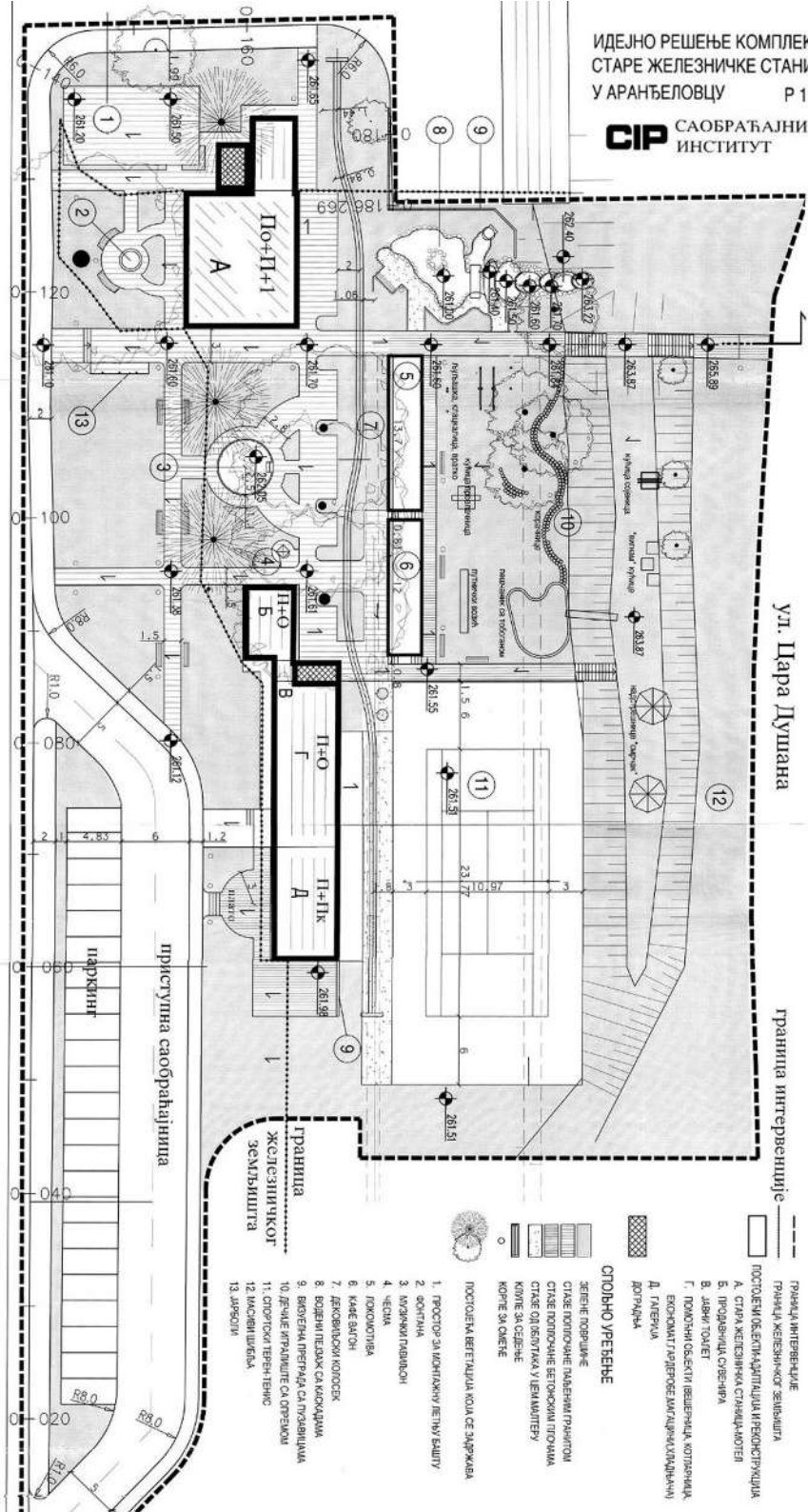
Београд—Обреновац: Полазак из Београда: 7.00, 7.55, 12.55, 13.20, 14.45, 18.55, 20.55 и 22.50 часова. Полазак из Обреновца: 2.42, 5.10, 5.47, 15.00, 18.40 и 21.21 часова.

Београд—Аранђеловац: Полази из Београда у 6.15, припрема у Аранђеловац у 6.46 часова. Полази из Аранђеловца у 5.50, стигне у Београд у 21.15 часова.

ИДЕЈНО РЕШЕЊЕ КОМПЛЕКСА
СТАРЕ ЖЕЛЕЗНИЧКЕ СТАНИЦЕ
У АРАНЂЕЛОВЦУ Р 1:250

CIP САОБРАЋАЈНИ
ИНСТИТУТ

ЛЕГЕНДА

- Граница интервенције
- Граница железничког земљишта
- ПОСТОЈЕЋИ ОБЈЕКТИ ИЛИ ИРЕКОНСТРУИРАНИ
- А. СТАРА ЖЕЛЕЗНИЧКА СТАНИЦА-КОТЕЖ
- Б. ПРОЈАВЉИВАЧ СВЕЊИЧА
- В. ДАВНО ТОЈАКЕТ
- Г. ПОДВОДНИ ОБЈЕКТИ (ВЕШЊИЧА, КОПЧЕНИЦА, ЕКОЛОШКИ ГЛЕДОВЕ, МАГНАЦИЈА, ДИВАЊИЧНИ)
- Д. ПЛЕВЧА
- ДОДРЖАЧ

СПОДНО УРЕЂЕЊЕ

- ЗЕЛЕНЕ ПОВРШИНЕ
- СЛАВЕ ПОПЧИОНЕ ПАРКОВНИ ГРАЂЕВИНИ
- СЛАВЕ ПОПЧИОНЕ ВЕЉОСКИМ ПРОСИМА
- СЛАВЕ ОД ОБЛОГАКА У ВЕЉАМАТИВУ
- КОПЧЕ ЗА ОБЕДНЕ
- КОПЧЕ ЗА СВЕДЕ

- ПОСТОЈЕЋИ ВЕГЕТАЦИЈА КОЈА СЕ ЗАДРЖАВА
- 1. ПРОСТОР ЗА ИМПЛАНТИРАЊЕ ВЕШТУ
- 2. ФОНТАНА
- 3. МАЉИКИ ПРАВИЛНИ
- 4. ЧЕЊА
- 5. ПОКОЛОПЧА
- 6. КАКЕ ВАЊОН
- 7. ДЕКОРАТИВНИ КОПОСЕК
- 8. ВОДЕНИ ПРЕДЖИ С ИСОДАЦИМ
- 9. ВОДЕНИ ПРЕДЖИ С ИСОДАЦИМ
- 10. ДЕЖИТЕ И ПРВУШТЕ СЯ СПРЕМНО
- 11. СПОРТСКИ ТЕРЕН ТЕНИС
- 12. МАЌИНИ ШИКА
- 13. ДАВОСИ

Допис бр.3/8 са прилогом Идејног пројекта ЦИП-а

Јавна расправа, у вези са изменама ПГР-а, са обрађивачем, одржана је 10.08.2023. а по достављеним примедбама арх. урб. Драгана Бига је одбила не само наше, већ све пристигле примедбе, на измене које је предложила, као обрађивач. За Локацију 3, разлоге неприхватања примедби наводе се нетачни и измишљени подаци, на шта сам, као учесник јавне расправе, оштро реаговао, користећи егзактне податке. Није било одговора. На оваква дешавања, остала нам је још могућност обраћања општинској Комисији за планове што смо и учинили:

Удружење грађана

”Баштина и будућност АРАНЂЕЛОВАЦ 1859“, бр.4/9, 04.09.23.

ОПШТИНИ АРАНЂЕЛОВАЦ

ОДЕЉЕЊЕ ЗА ИМОВИНСКО ПРАВНЕ ОДНОСЕ, УРБАНИЗАМ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И СТАМБЕНО-КОМУНАЛНЕ ПОСЛОВЕ
Венац слободе 10, 34300 Аранђеловац

Поштовани чланови Комисије за планове,

Обраћамо вам се, још једном, уочи вашег заседања на којем ће се дефинитивно решити судбина "Шумадијске кривуље", Железничке станице (локације 3) на којој се планира измена намене. Овај допис вама је апел, а не приговор, са намером да вас подсетимо да никаква стамбена зграда не сме бити важнија од јавног интереса, јер се са њом баштини и чува историја и традиција Буковичке бање. Развој наше бање је утемељен управо на таквим вредностима. Сетимо се „шетног воза“. Подсећања ради, ова локација је до сада, пре актуелне измене, била планирана као сквер са, будућом, почетном станицом туристичке пруге. Постојећи објекат би био музејско-архивски са пратећим садржајем Сквера, дефинисано основним ПГР-ом, а на основу Идејног решења, које је израдио ЦИП 2014. године (у прилогу).

Ова измена, коју је сачинио обрађивач, нажалост члан нашег Удружења, пуна је неутемељених података и навода, а са очигледном намером да се удовољи приватном капиталу. Наводи о томе да Општина Младеновац није заинтересована за везу ББ-Селтрес је измишљотина, о томе се никада није ни размишљало. "Шумадијска кривуља" је предвиђена да иде до Копљара, не даље, што подразумева никакво даље повезивање са другим трасама и пругама. Такође се наводи да је Железница издала услове за укрштање пружног земљишта са инсталацијама, а не урбанистичко - техничке услове, како наводи обрађивач.

Сматрамо да општинска управа треба да се бори и залаже код Министарства за саобраћај и Железница Србије да се кад-тад реализује заједнички, дуго планирани туристичко-историјски пројекат "Шумадијска кривуља". Ова измена би веома оскрнавила, већ начету, историју Буковичке бање, Аранђеловца који је још 1904. године имао железницу. Ова накарадна измена би дефинитивно избрисала траг постојања путничког и теретног железничког саобраћаја (Шамот и ФЕП су имали индустријске колосеке, повезане са пругом Аранђеловац – Лајковац).

Не дозволите да вас историја упамти по лошем, скрнављењу баштине, девастирању и уништавању идентитета Аранђеловца. Одбаците овај нелегалан покушај измене Локације 3.

Дубоко смо уверени, да поред свих притисака који се врше на вас, да ћете успети да сачувате част и образ, а тиме и делимично историју Аранђеловца, која је у вези са обе краљевске династије.

Аранђеловац су нам оставили домаћини који су га градили и чували и предали га нама у аманет са славним историјским бременом које је требало да искористимо и још обогатимо, како бисмо и ми имали шта да оставимо поколењима.

У очекивању разумевања, да је овај допис сачињен у интересу свих нас, срдечно вас поздрављамо.

Аранђеловац,
04.09.2023.

Председник УО
Милутин И. Вељовић

На свом заседању Комисија за планове Општине Аранђеловац под бр.06-812-2/2023-01-2 од 09.10.2023. у ставкама: 1.3. и 1.4. прихвата наше примедбе, односно не прихвата предлог обрађивача за промену намене Локације 3, постојеће железничке станице, коју је Завод за заштиту споменика културе прогласио за непокретно културно добро.

За ову, успешно завршену активност, велику захвалност дугујемо дипл. инг. грађ. Милошу Величковићу, који нам је био од пресудне важности, како за стручно технички, тако и за процедурални део нашег заједничког рада.

Надајмо се да ће „Шумадијска кривуља“ једног дана заживети и огласити се писком легендарног "ћире".

Децембар, 2023.

Председник УО
Милутин Вељовић

Садашњи изглед станичне зграде у Аранђеловцу

Пријатељска посета чланова Удружења "Чачани"

Док се сунце дизало изнад Венчаца 9. јула, аутобус с пријатељима из Удружења "Чачани" из Чачка стигао је на паркинг локалитета Рисовачка пећина. Дочекао их је Небојша Радовановић који им је пожелео добродошлицу и пријатно целодневно дружење. Чачане је предводио председник скупштине Драган Ерић, као и Милица Допуђа.

Посета је била пријатељска, али заснована на дубоком поштовању и интересовању за културно наслеђе и традицију коју обе организације негују. Пријатељи из Чачка су посетили Рисовачку пећину чији им је значај објаснио представник музеја. Чачани су са занимањем слушали приче о настанку и знаменитости пећине.

После тога смо отишли у парк Буковичке бање где су Чачани уживали у природним лепотама, минералној води и разгледању мермерних скулптура.

Поподневни део је био резервисан за „културно – забавни програм“, где су чланови оба удружења у ресторану "Дивљаковац", у подножју Букуље, размењивали приче, искуства и идеје у опуштеној атмосфери која је подсећала на окупљање старих пријатеља на породичном имању уз музику и песму, чиме је ојачано осећање заједништва и припадности.

У атмосфери топле добродошлице и пријатељског разумевања, посета је завршена с надом и очекивањем да ће и у будућности бити оваквих сусрета и дружења.

Небојша Радовановић

9. јул 2023. Посета драгих пријатеља из Чачка

Традиционална прослава Бадњег дана, 2023. године

У срцу старог дела Аранђеловца на старом градском тргу, Удружење грађана "Баштина и будућност–Аранђеловац 1859" успешно је организовало традиционалну прославу Бадњег дана.

Камена чесма је украшена свечаним бадњаком, који је одсекао Ранко Ђорђевић, и српском заставом. Столови око чесме су прекривени воћем, бомбонама и другим послastiцама намењеним деци. Пријатељи и комшије уживали су у заједничком осећању радости и заједништва.

Уз мирисну врућу ракију, прослава Бадњег дана добила је додатну ноту традиције и топлине. Присутни су имали прилику да уживају у овом традиционалном пићу које је допринело стварању угодног амбијента и подсећало на благодети зимске сезоне.

Један од најемотивнијих тренутака прославе био је ритуал ломљења чеснице и освештавања бадњака који су уприличили свештеници Врбичке цркве. Окупљени грађани са пажњом су чекали да виде ко ће пронаћи сребрњак у парчету чеснице, који симболизује срећу и благостање у наредној години. Чесницу је по традицији испекла пекара "Јовановић", а сребрњак донирала породица Милована Бошковића. Печено прасе, поклон Драгане и Драгана-Шекија Петровића, добила је породица коју је предложио Центар за социјални рад. Такође, ова породица је добила и тарту и колаче - поклон "Ванилице компани". Сем тога, деца су била посебно обрадована доделом пакетића, пригодно украшених и пуних изненађења.

Удружење грађана "Баштина и будућност – Аранђеловац 1859" изражава захвалност спонзорима трговинама "Фортуна" и "Крки", ресторану "Крф". Својим великодушним доприносом, ови спонзори су омогућили незабораван доживљај за све присутне.

Прослава Бадњег дана у организацији Удружења грађана "Баштина и будућност – Аранђеловац 1859" на старом градском тргу, коју су ове године великим делом изнели млади чланови Ранко, Лука, Честер, Мића, Ненад, оставила је пријатан утисак.

Заједнички тренуци радости, традиције и топлине пружили су незаборавно искуство, истичући важност заједништва и празничног духа у нашем граду.

Небојша Радовановић

Велики петак – бојење васкршњих јаја

Велики петак у хришћанству предстваља најтужнији дан, али и увод и припрему за највећи и најрадоснији хришћански празник Ускрс. Бројни су обичаји који се везују за овај дан, а свакако најпознатији је фарбање ускршњих јаја, ком се нарочито радују деца, што нас је подстакло да већ неколико година организујемо фарбање ускршњих јаја уз подсећање млађих генерација који су то обичаји, које би требало да испоштујемо овог дана.

Дугогодишња сарадња Удружења грађана „Баштина и будућност – Аранђеловац 1859“ и Удружења грађана „Деца у срцу - удружења за подршку деци са сметњама у развоју“ довела је тога да се у сусрет најрадоснијем хришћанском празнику, сада већ традиционално на Велики петак, окупљамо дужи низ година са циљем да деци из нашег града, али и корисницима Удружења „Деца у срцу“ празнике учинимо занимљивијим, лепшим уз пригодне поклоне које, захваљујући нашим пријатељима, настојимо да обезбедимо сваке године.

Како су нас ове године лоши временски услови спречили да радионицу ускршњег осликавања јаја одржимо у прелепом амбијенту етно домаћинства Милошевић, окупили смо у просторијама Удружења „Деца у срцу“ где је уз саслужење намесништва Врбичке цркве, у присуству великог броја наших суграђана, чланова оба удружења, великог броја најмлађих Аранђеловчана и корисника Удружења „Деца у срцу“ отпочело осликавање ускршњих јаја. Волимо да нагласимо да је осликавање јаја такмичарског типа, како би подстакли такмичарски дух, али на крају су сви победници. И ове године присутни малишани добили су поклоне уз жеље да у здрављу провду предстојећи празник.

Специфичност ова два сарадничка удружења огледа се у настојању да се споје: традиција и будућност, младост и мудруст, деца и млади из различитих социо-економских група, а чињеница да ову манифестацију одржавмо већ дужи низ година, показатељ је нашег успеха.

Снежана Жарковић

ЗНАЧАЈНЕ ЛИЧНОСТИ ПРОШЛОСТИ АРАНЂЕЛОВЦА

др Радисав Радојковић (23. јануар 1875 – 31. август 1944)

Рођен је у Сокобањи, 23. јануара 1875. године. Као питомац среза бањског, округа нишког, завршио је студије медицине на универзитету у Бечу. У време студија упознао је своју прву супругу, Анију Јан Винернајштат.

По завршетку студија, 1902. године, постављен је најпре за лекара среза бањанског, наредне године за окружног лекара у Сокобањи, а 1905. за лекара среза лужничког. Убрзо долази у Аранђеловац, где ради као дугогодишњи срески и бањски лекар у Буковичкој бањи.

Године 1909, 26. августа, у тридесетој години живота, на порођају, умрла је његова прва супруга Анија. Неколико година касније оженио се Матилдом Хопфнер из Беча (1888-1955).

Из ова два брака, др Радојковић је имао петоро деце: Меланију (1905), Ану (1909), Александра (1911), Олгу (1913) и Рајка (1919).

Учествовао је у балканским и Првом светском рату. У Први балкански рат ушао је са чином поручника, који је добио још 1903. године. Током Другог балканског рата стекао је и чин мајора (1913). Од објаве рата Турцима, 1912. године, био је трупни лекар XII пука Шумадијске дивизије. Током рата је именован најпре за лекара V прекобројног пука и са српском војском био у Албанији, фебруара 1913. године. Поново је пребачен у Другу пољску болницу Шумадијске дивизије, где је лечио рањене, све до маја 1913. године, када је постао управник крагујевачких војних болница. У августу 1913. је постављен за командира Треће моравске пољске болнице I позива. У операцијама српске војске био је све до јануара 1914. године.

Крајем јула 1914. у Србији је поново објављена мобилизација. Као војни лекар, мобилисан је и др Радојковић. Најпре је био лекар XII пука II позива у Ужичкој војсци, до јануара 1915. године, када се, лечећи

рањене и болесне, и сам заразио тифусом. После опоравка постављен је за командира Другог дринског завојишта I позива. У истој јединици као командир Прве пољске болнице, која је касније названа Друга дринска завојинска болница, с војском је, 1919. године, боравио у Винковцима. По завршетку рата, 1924. године, добио је чин потпуковника.

За заслуге у ратовима др Радојковић је понео бројна одликовања: Крст милосрђа, Орден Црвеног крста, Златну медаљу за ревносну службу, Златну медаљу за војничке врлине, Руски „Орден Св. Ане“, Орден Св. Саве, петог реда, Орден Белог орла петог и четвртог реда, Албанску споменицу.

По завршетку рата, др Радојковић се вратио својим редовним обавезама, али је увек настојао да учини нешто добро за своје Аранђеловчане који су га радо прихватили и заволели. Најпре је, 1919. године, био председник Одбора за подизање Споменика погинулим и у ратовима помрлим Аранђеловчанима, који је наредне године прерастао у Одбор за подизање гимназије. Сматрајући да је важније образовати младе генерације, Одбор је преусмерио прикупљена средства за подизање споменика како би се опремиле учионице у Среском начелству (1920). Ипак, нису заборављени ни Аранђеловчани страдали за време рата. Споменик, њима у част, откривен је 1925. године у центру града и данас нас подсећа на то колико је скупо плаћена наша слобода.

Половином двадесетих година XX века, у парку Буковичке бање, недалеко од извора минералне воде Књаз Милош, пукао је нови извор, назван „Победа“. На његовом уређењу највише се ангажовао др Радојковић. Над извором је подигнут мали павиљон од буковичког гранита, а Аранђеловчани су га називали и „Павиљон др Радојковића“.

Са својим колегом и добрим пријатељем, др Љубом Стојановићем, радо је одлазио у шетњу или вожњу фијакером. Као анегдота, сачувана је прича да је др Љуба ишао тротоаром, а др Радојковић увек улицом. Кажу да је разлог за то био страх др Радојковића да ће са крова неке куће пасти ћерамида и разбити му главу.

Имао је кућу у главној улици (Краљице Марије бр. 70), у чијем се приземљу налазила амбуланта у којој је примао пацијенте након пензионисања, почетком тридесетих година XX века. У послератном периоду, дуго година, у овим просторијама налазила се продавница

„YUMCO“, а данас је овде продавница мобилних телефона, „Beli-elektronik“.

Др Радојковић је умро у Аранђеловцу, 31. августа 1944. од пернициорне анемије. Супруга Матилда га је надживела и умрла 1955. године. Др Радисав Радојковић и обе његове супруге сахрањени су на Рисовачком гробљу у Аранђеловцу.

Зорица Петровић

*Извор "Победа" и Павиљон "Књаз Милош"
тридесетих година двадесетог века*

Аранђеловачко Соколско друштво – сто година од оснивања

На јавном збору у варошици Аранђеловцу, на Видовдан, 28. об. 1923. године, грађани су изразили жељу да се у њиховом месту оснује Соколско друштво, што је тада и учињено.

Први старешина друштва био је г. Андра Миловановић, управник филијале Земљорадничке банке, са члановима управе: Миланом Анићем секретаром, Милованом Јовановићем благајником, Јосипом Грушовником - соколским начелником, Светозаром Поповићем, Милованом Ристићем, Маром Јанковић, Иванком Радовић, Драгићем Поповићем, Владом Недељковићем, др Миланом Будимировићем и Аврамом Дамњановићем.

Званично, редован рад Соколског друштва почео је 3. новембра 1923. године доласком у Аранђеловац Јосипа Грушовника, који је био први начелник наших Сокола. Услед недостатка простора за вежбање кренуло се одмах са прикупљањем средстава за изградњу Соколског дома. Новац је прикупљан добровољним прилозима грађана током осам година, али је изградњу помогло и Министарство просвете Краљевине Југославије. Зграду су почели да граде 1931. године и била је једна од првих Соколских домова у Србији. Зграда Соколског дома у Београду, а сада зграда старог ДИФ-а, на пример, завршена је тек 1936. године. Аранђеловачки Соколски дом званично је почео са радом 1933. године. Од тада је ово здање постало стециште културних збивања Аранђеловца.

Патриотизам, човекољубље и идеали за које се соколство залагало, учинили су да његова популарност брзо нарасте и да се покрет омасови. За младе је била част и понос бити члан Соколског друштва. Сам начин јавног приказивања, на великим манифестацијама, јавним часовима, слетовима освајао је и старије житеље Аранђеловца и околине, па је Соколски покрет имао велику подршку целокупног становништва. Међутим, у ратном и послератном периоду тај став се мења. Рад Соколског друштва се за време рата забрањује, а после рата мења му се назив у ДТВ „Партизан“. Усвојен је нови програм рада где су додате: штафета, окружни слетови, првомајске параде, мајски излети и др. „Партизан“ добија значајну улогу у погледу физичког васпитања омладине и одраслих.

Соколски покрет почео је да обнавља свој рад у Србији деведесетих година XX века. Аранђеловачки Соко је тај процес обнове покренуо на Митровдан, 08. 11. 2014. године, захваљујући ентузијазму Милоја Томића, проф. физичког васпитања председника, Зорана Радовановића, проф. физичког васпитања потпредседника, Снежане Ђурђевић, проф. физичког васпитања, Снежане Поповић, новинара, Душана Јовановића, проф. физичког васпитања, Драгана Плећевића, проф. физичког васпитања, Милије Илића, проф. физичког васпитања, Ђорђа Карића, привредника, и Душана Ломића. Велику финансијску помоћ за уређење запуштених подрумских просторија Соколане, које је Скупштина Општине доделила Соколском друштву, учинио је Станко Станковић, Аранђеловчанин из дијаспоре.

Сада нам је преко потребан Соколски покрет који ће довести до моралног препорода младих како би се они, кроз физичко и морално снажење, формирали као здраве и комплетне личности, јер кроз појединце уздиже се и народ.

“Само народ телесно здрав и морално јак може да издржи утакмицу међу народима.”

Зоран Радовановић

Соколски дом - Аранђеловац

Соколи испред Соколане

Почетак градње Соколског дома 1931. године

Стонотенисерска Стар лига Аранђеловац

Пре него што започнемо ову нашу спортску причу која још увек траје и за коју се надамо да неће скорије стати, морам да се оградим због људи, стонотенисера из града подно Букуље, јасно и гласно да кажем да се ова игра упражњавала у овом граду и околини и много раније пре стварања Стар лиге. Неки наши суграђани који дуже памте говоре како је на овим просторима ова игра била у највећем зениту осамдесетих година прошлог века, али бих ту причу препустио неком савременнику тог доба да је тачније и сликовитије дочара.

Игра која не познаје нити признаје године, пол па чак ни вештину играча, за коју је потребна понајвише воља и страст за надметањем или једноставно потреба за забавом, доживела је рођење у нашем граду Аранђеловцу марта 2019. године. Захваљујући ентузијазму и љубави према овој игри неколицине наших суграђана, који су је рекреативно играли (Раде, Рајко, Прежа, Васке, Маки, Милован, Срђан, Срећко, Боле, Огњен и др.), убрзо је ово њихово пребацавање лоптице преко мрежице заживело међу неслућено великом броју Аранђеловчана, а мало касније и љубитељима ове игре из околине и суседних места и градова.

Симболика имена СТАР лиге је очигледна на први поглед. Свако слово имена има симболично значење. „С“ као стони, „Т“ као тенис, „АР“ као Аранђеловац, а *star* на енглеском значи звезда, што додаје посебно значење имену лиге. Упоредо са покретањем лиге, а захваљујући интернет промоцији или боље речено свакодневном објављивању и ажурирању резултата преко „фејсбук“ платформе, привукли смо пажњу „GEWO“ немачког и светског стонотениског бренда, иначе у том тренутку спонзора репрезентације Србије, тако да и данас са њима имамо изузетну сарадњу и након сваког завршетка лиге добијамо дресове за најбоље појединце и екипе.

Те 2019. године формирана је рекреативна стонотениска лига која је бројала 13 екипа са укупно 49 играча, а са ове временске дистанце може се закључити да је та почетна сезона била најнеизвеснија и најзанимљивија јер су екипе биле састављене углавном од играча сличног квалитета. Шампионску титулу је понела

екипа Врбице (Стојковић Раде, Јеленић Огњен, Милошевић Зоран, Грујић Дејан) са само једним бодом више у односу на две наредне екипе Књаз Милош и Трешњевицу, док је неизвесност у вези с титулом решена у последњем колу. Појединачно најбољи играч је био Јеленић Огњен а у наредним годинама се испоставило и најуспешнији играч у досадашњој историји Стар лиге.

На крају сезоне 1, негде у августу 2019. године, на базену на Гарашима, одржана је и свечана додела пехара, медаља, дресова и других награда најбољим екипама и појединцима, што ће у наредним годинама прерасти у саставни и неизоставни део завршетка сваке сезоне Стар лиге Аранђеловца. Од прве сезоне па до данашњег дана, део организације лиге и сигурно најважнији стуб, без којег ово такмичење не би постојало у оваквом формату, представља Спортски савез Аранђеловца који сваке сезоне обезбеђује многобројне пехаре и награде, а чији је секретар Бојан Никитовић не само активни стонотенисер од првог дана лиге, него и заљубљеник у спорт који је својим личним залагањем омогућио да ова лига постоји.

На самом почетку лиге наишли смо на велико разумевање свих људи а пре свега директора СРЦ "Шумадија", Николе Златковића који нам је омогућио да користимо простор и столове у хали и на тај начин добијемо одличне услове за такмичење. Ако кажем да је и Никола део лиге од првог дана и као учесник, стонотенисер, неко би могао да помисли да је ово такмичење настало из личних интереса и интересовања, па вас зато молим да овај текст прочитате до краја да бисте се уверили колико људи и из којих све сфера друштвеног живота учествује, да би свима било јасно колико ова невероватна игра привлачи и мами људе да буду део ове лепе приче.

Неизоставни део лиге су и људи из стонотениског клуба Аранђеловац (Срђан Добричић, Срећко Јанковић, Далибор Симић, Лазар Савковић и др.), играчи савезног ранга такмичења који су имали разумевања за нас играче рекреативце-аматере, да нас подрже пруже подршку, дају савете, па и да узму учешће и такмиче се са нама заједно. Њима дугујемо велику захвалност за знање које су пренели на нас и данас захваљујући и њима као и нашем раду можемо да се похвалимо да смо рекреативни ниво стоног тениса попели на завидан ниво.

Било би коректно поменути и прелеп период који смо провели такмичећи се у сали Високе технолошке школе. У том периоду од 2 до 3 године, када смо имали 3 стола постављена у сали ВТШ, одиграли смо многобројне мечеве, са којих памтимо пуно успомена, док фотографије и записници сведоче о борби љутих ривала и неретко великих пријатеља.

Почетак септембра месеца 2019. године означио је наставак лиге и почетак сезоне број 2. Нова сезона је донела невероватан број промена. Пријављен је изузетно велики број нових играча и лига је морала да се реорганизује. Лигу 1 је сачињавало 11 екипа а формирана је и лига 2 са нових 11 екипа. што је значило да Стар лигу у сезони 2 сачињавају 22 екипе са укупно 85 играча.

За крај лиге организован је завршни турнир на коме су додељене награде најбољим екипама и појединцима (за сваку лигу најбоља екипа 1, 2. и 3. место, најбољи дубл 1, 2. и 3. место, најбољи играч 1, 2. и 3. место). На турниру су учествовала 73 играча (4 играчице), а за најбоље појединце су такође биле обезбеђене награде. Завршни турнир, које је одигран на крају сезоне и године, прерастао је у традицију коју одржавамо и данас.

Сезона 3 која је играна током целе 2020. године, а први пут из два дела (пролеће-јесен), донела је осим новог формата такмичења (1. календарска година, 1. сезона, што је формат такмичења који смо задржали до данас), очекивано и много нових играча а самим тим и нових екипа. Лиге 1 и 2 су имале рекордан број екипа што је условило велики број мечева и велике главобоље организатору, који је морао да смисли начин како одиграти тако велики број мечева на ограниченом броју столова. И сигурно најинтересантнија промена и освежење за лигу је појављивање играчица у екипама које ће од ове сезоне показати да знају да играју, али и да освајају трофеје.

Сезону 4, 2021. године, настављамо у истом ритму. Све више нових играча и екипа. Лига 1 има 13 екипа, 47 играча а лига 2, 12 екипа и 51 играча. Први пут формирамо лигу 3 са 12 екипа и 64 играча. Иначе, ово је прва сезона у којој смо почели да организујемо меморијалне и хуманитарне турнире што је у каснијим годинама прерасло у традицију. Удружили смо такмичење и дружење са хуманитарним радом.

Сезона 5, 2022. године, донела је очекивано још једно проширење лиге. Први пут формирамо Супер лигу са 7 екипа и 21 играчем. Лига 1 је имала 9 екипа и 17 играча. Лига 2 је имала 39 играча, а лига 3, 10 екипа и 45 играча.

Сезона 6, управо завршена ове 2023. године, рекордна по свим параметрима, али запамћена по великом броју хуманитарних турнира на којима је велики број играча учествовао и показао онај лепши и хуманији део спортске личности, јер у првом плану није било такмичење већ жеља да се помогне у спашавању људских живота, или бар бољем и лакшем преживљавању свакодневице.

И ове сезоне смо наставили са увећавањем лиге и броја играча. Оформио смо ново такмичење Лигу 2x2 за коју задржавамо ауторска права, јер нисмо чули да се овај формат лиге игра било где у Србији. А због броја екипа и играча морали смо да формирамо и Лигу 2x2 „Б“. Тако да поред 4 лиге из претходне сезоне, укључујући и ове две новоформиране, сада имамо 6 лига и преко 150 играча рекреативаца што је највише у Србији.

Да напоменемо, а да не буде да се хвалимо, велики број наших играча су добитници награда за достигнућа у спорту које је доделио град Аранђеловац.

На једном од хуманитарних турнира у организацији Стар лиге учествовали су и играчи професионалци, Никола Стругаревић, члан СТК Црвена Звезда и Мадрид Шпанија, као и Никола Маринковић, СТК Стак, најбољи јуниор Србије од пре пар година.

Да се не заборави, дугујемо велику захвалност свим људима који су помагали одржавање и опстанак лиге у претходних 6 сезона а ја, као писац ових редова и само један од учесника и играча Стар лиге Аранђеловац, изражавам велику захвалност и поштовање према играчицама и играчима лиге, јер су они на првом месту и захваљујући њима лига траје, а жеља нам је и да дочекамо за почетак неки двоцифрени јубилеј.

*Дејан Радојичић,
секретар Стар лиге*

IN MEMORIAM

ПЕТАР М. ПРОКИЋ
(12.07.1948 – 13.06.2023)

Петар М. Прокић рођен је на Петровдан, 12. јула 1948. године у Доњој Шаторњи. Четири разреда основне школе завршио је у Аранђеловцу у Основној школи „Светолик Ранковић“ која је тада била у старој згради Основне школе „Милан Илић Чича“ на главној улици.

У Аранђеловцу живео од августа 1948. до јула 1959. године, када га родитељи одводе у Чачак. У Чачку завршио осмогодишњу и средњу техничку школу, машински одсек. Служио је војску од 27. новембра 1968. до 15. маја 1970. године, а по повратку се запослио у чачанској „Слободи“. Из радног односа је студирао и дипломирао на Економском факултету Универзитета у Београду, на смеру Економика и организација предузећа.

Од 1985. године, по конкурс, запошљава се у фирми „Прва искра“ у Баричу и од тада па све до 1. маја 2010. године живи и ради у Београду, када одлази у Чачак. Радио је на бројним одговорним пословима и функцијама, а од 2001. до 2010. године радио је у Министарству трговине, туризма и услуга, касније само трговине и услуга, као Начелник за трговину и услуге. Након пензионисања, од 1. 09. 2011. године, живео је у Аранђеловцу.

Весна Проковић

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

008

ГОДИШЊАК / Удружење грађана "Баштина и будућност -
Аранђеловац 1859"; уредник Весна Проковић. - 2001, бр.
1- . - Аранђеловац: Удружење грађана "Баштина и
будућност - Аранђеловац 1859", 2001-
(Аранђеловац: "Загорац"). - 24 cm

Годишње.
ISSN 2466-4944 = Годишњак (Удружење грађана "Баштина
и будућност Аранђеловац 1859")

COBISS.SR-ID 225795852